



Европейска
комисия



ЕВРОПЕЙСКИЯТ СОЦИАЛЕН ФОНД ИНВЕСТИЦИИ В ХОРАТА

Какво представлява той
и кои са сферите му на
дейност?

Нито Европейската комисия, нито което и да е лице, действащо от нейно име, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата брошура информация.

© Заглавна снимка: iStockphoto

За всяка употреба или възпроизвеждане на снимков материал извън авторското право на Европейския съюз трябва да бъде искано разрешение директно от притежателя(ите) на авторските права

Europe Direct е услуга, която ви помага да намерите отговор на вашите въпроси за Европейския съюз.

Единен безплатен телефонен номер (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*). Някои мобилни оператори не предоставят достъп до телефони, започващи с 00 800, или таксуват тези обаждания.

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет чрез сървъра Europa (<http://europa.eu>).

В края на изданието ще намерите неговите каталожни данни, а също така и кратко резюме.

Люксембург: Службата за публикации на Европейския съюз, 2012 г.

ISBN 978-92-79-23798-0

doi:10.2767/63450

© Европейски съюз, 2012 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Printed in Belgium

Отпечатано върху хартия, избелена без елементарен хлор (ECF)

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ЕВРОПЕЙСКИЯТ СОЦИАЛЕН ФОНД?

Европейският съюз е ангажиран със създаването на повече и по-добри работни места и на едно социално приобщаващо общество. Тези цели стоят в основата на стратегията „Европа 2020“ за генериране на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в ЕС. Настоящият икономически контекст превръща това в по-задължаващо предизвикателство.



© Getty Images

Работа за подобряване на заетостта

ЕСФ е основният инструмент на Европа за подпомагане на работни места, за оказване на помощ за хората при намиране на по-добра работа и за гарантиране на по-справедливи възможности за работа за всички граждани на ЕС. Той прави това чрез инвестиции в човешки капитал, който е предварително условие за една конкурентоспособна работна сила. Финансирането по линия на ЕСФ, на стойност 10 милиарда евро за година, увеличава перспективите за намиране на работа за милиони европейски граждани, като специално внимание се обръща на онези, които са изправени пред трудности по отношение на работата, например младите хора или възрастните работници. Този акцент върху групите в неравнопосно положение е част от стимулирането на социалното приобщаване — знак за важната роля, която заетостта играе при подпомагането на хората да се интегрират по-добре в обществото и всекидневния живот.

Проекти за хората

ЕСФ не е агенция за заетост — той не публикува обяви за свободни работни места. Той по-скоро финансира проекти в държави от ЕС, за да помогне на милиони хора да подобрят перспективите си за работа. Това става чрез финансиране на десетки хиляди местни, регионални и национални проекти за заетост в целия ЕС: от малки проекти, управлявани от благотворителни организации за оказване на помощ на местни хора с увреждания при намирането на подходяща работа до национални проекти за насърчаване на професионалното обучение сред цялото население. Съществува огромно многообразие в естеството, размера и целите на проектите на ЕСФ и те са насочени към широк набор от целеви групи. Има проекти, насочени към образователни системи, учители и ученици, към млади и възрастни лица, търсещи работа, и към потенциални предприемачи от всички сфери на дейност. ЕСФ поставя акцента върху хората.

КАК И НА КОГО ПОМАГА ТОЙ?

Фонд за солидарност

В по-бедните региони на Европа живее 35% от нейното население, което получава над две трети от бюджета на ЕСФ, а останалата една трета отива в по-богатите региони. Въпреки че всички държави и региони получават помощ от ЕСФ, тези, които имат най-голяма нужда, получават най-много. Тази помощ оказва огромно въздействие. Всяка година ЕСФ помага на близо 11 милиона души. Над 7 милиона от тях са безработни или неактивни; 5,7 милиона са жени и над 3 милиона са на възраст под 25 години. Близо 1 милион са от мигрантски групи и етнически малцинства, като например роми, а 400 000 са лица с увреждане. Във времето на висока безработица финансирането по линия на ЕСФ е от голямо значение за шансовете на хората за започване на работа и за подобряване на техния стандарт на живот.

Определяне на приоритети

Европейската комисия и държавите от ЕС заедно определят приоритетите на ЕСФ и това как той да изразходва своите значителни ресурси. Съществуват проекти за стимулиране на уменията за адаптиране на работници и предприятия посредством обучение за нови умения и нови методи на работа. Други

са насочени към подобряване на достъпа до заетост: като помагат на младите хора при прехода им от училището към работното място или обучават по-малко квалифицирани лица, търсещи работа, за да подобрят техните перспективи за работа. Всъщност възможностите за професионално обучение и за обучение през целия живот с цел осигуряване на нови умения за хората съставляват значителна част от много проекти на ЕСФ.

Работа в партньорство

Определянето на задачите на ЕСФ и наблюдението на тяхното изпълнение се извършва съвместно от ЕС, националните и регионалните власти и социалните партньори: профсъюзи и асоциации на работодателите. Конкретни проекти на ЕСФ се управляват от широк набор от организации — агенции за обществена заетост, благотворителни организации и социални предприятия, доставчици на професионално обучение или комбинация от тях. Основната характеристика е, че разходите са канализирани чрез организации с местни познания, които могат да използват оптимално тези ресурси за подобряване на възможностите и перспективите на хората за работа.



СФЕРИ НА ДЕЙНОСТ НА ЕСФ

По-сигурни работни места и перспективи за работа на хората

Финансовата криза доведе до удвояване на усилията за задържане на хората на работа или за осигуряването на помощ за бързото им връщане на работа, в случай че те изгубят работните си места. Кризата застрашава много организации и работници — и в отговор на това редица дейности на ЕСФ подпомагат заетостта. В случаите на съкращаване на работното време програми на ЕСФ подпомагат работниците за участието им в обучения с цел подобряване на техните умения и осигуряване на ползи за техните дружества. Когато загубата на работни места е неизбежна, ЕСФ може да осигури на работниците новите умения, от които работодателите се нуждаят — за да помогне на работниците да се върнат на работа бързо.

„Зелени“ работни места за растеж

Испанската програма „Зелени“ работни места“ помага на общо 28 000 работници, като им предоставя уменията и квалификациите в сферата на опазването на околната среда, необходими в условията на променяща се икономика. Дава се приоритет на работници от дружества и сектори, заплашени от реструктуриране, за да им се помогне да се върнат на работа бързо. Освен това инициативата подпомага около 1 000 нови бизнес начинания с цел насърчаване на растежа на нови „зелени“ предприятия.

Преподаване на умения в Латвия

Съкращаването на публичните разходи в Латвия мотивира проекта „Създаване на учители“, който предложи възможности за преквалификация на близо 22 000 преподаватели. Някои се преквалифицираха за работа в други сектори, като например счетоводство и управление на проекти. Други избраха да повишат своите преподавателски умения чрез включване на нови предмети и по-високи образователни степени.

Обществени услуги, на които можете да разчитате

Когато съществува заплахата от загуба на работни места, службите за обществена заетост често пъти са първата отправна точка за помощ. Те играят ключова роля за връщането на хората обратно на работа и за предоставянето на информация за възможностите за обучение. В някои случаи — по-специално в по-слабо развитите региони — те трябва да подобрят своето обслужване за лица, търсещи работа, и на други лица. Проектите на ЕСФ в много държави стимулират качеството на обществените услуги — чрез обучение на персонал, нови компютризирани системи и по-добро стратегическо планиране и организация. Често пъти в партньорство с други държави от ЕС, които споделят техния експертен опит.

Подобрване на възможностите за образование и обучение



Делът на висококвалифицираните работни места на пазара на труда нараства, а търсенето на нискоквалифицирани работни места намалява. Предвижда се тази тенденция да продължи и в бъдеще. Това е една важна причина, поради която ЕСФ подкрепя по-доброто образование и увеличаването на възможностите за професионално обучение. Средствата на ЕСФ са насочени към целия сектор за образование и обучение — от основното образование през висшето образование до обучението през целия живот за работници от всички възрасти. Освен това, по-доброто образование носи други ползи — добре квалифицираните хора печелят повече през трудовия си стаж в сравнение с онези с малко или без квалификации и умения.

Проектите на ЕСФ подобряват системите за училищно образование чрез актуализиране на

програмите, въвеждане на ИТ системи, развиване на уменията на учителите и насърчаване на родителите за засилване на участието им в образованието на техните деца. Много дейности са насочени към намаляване на броя на лицата, които отпадат от системата на училищното образование на по-ранен етап. Без квалификации перспективите за работа на младите хора са значително по-малки, така че, насърчвайки ги да завършат своето образование, ЕСФ им предлага по-добри възможности за работа. Подобни дейности, обаче, не завършват с напускане на училищната скамейка. Във висшето образование ЕСФ създава по-добри връзки между университетите и бизнеса — за да се гарантира, че уменията на младите хора са подходящи и актуални, и могат да им осигурят устойчива кариера.

ЕСФ финансира дейности в целия ЕС, за да помогне на хората да придобият уменията, които са им необходими за намиране на работа и за подобряване на тяхната пригодност за наемане на работа. Проектите за обучение и придобиване на умения обхващат широк набор от дейности, от проекти за вътрешнофирмени специалисти, които осигуряват на работниците нови компетенции, до национални схеми за ваучери за обучение, предлагащи свободен избор за работници и за лица, търсещи работа. Освен това ЕСФ насърча ученето през целия живот, което помага на работниците да усвояват нови умения в зависимост от техните професионални нужди.

Подкрепата от ЕСФ за финансиране на образователни и обучителни курсове за всички е насочена по-специално към хора с ниска или таквава без квалификация.

Насърчаване на по-добри възможности за младите хора

Финансовата криза засегна особено тежко заетостта сред младите хора — попарвайки техните стремежи и застравайвайки бъдещия растеж. Проектите на ЕСФ подпомагат над 3 милиона млади хора на година, като им осигуряват уменията, които работодателите изискват, и ги ориентират професионално. Програмите за обучение и менторство помагат на нискоквалифицирани млади хора да повишат своите умения и перспективи за намиране на работа. По-добре квалифицираните лица придобиват допълнителните умения, които ги правят по-привлекателни за работодателите, например в областта на управлението или информационните технологии.

ЕСФ също така насърчава мобилността — хиляди млади хора трупат стаж и езикови умения в чужбина. Друга цел е увеличаването на схемите за стажуване, които предлагат трупане на опит на работното място в комбинация с обучение, за да се придобият уменията, необходими на работодателите.

Нови умения за възрастни работници



Всяка година ЕСФ помага на около 500 000 възрастни работници да се справят с предизвикателствата на дискриминацията на основата на възраст и с необходимостта от ходене на работа за по-дълго време. Независимо от ценния опит по-възрастните лица, търсещи работа, изпитват затруднения при намирането на работа. В отговор проектите на ЕСФ им осигуряват нови умения, които подобряват техните перспективи за намиране на работа и им помагат да променят своята кариера. За трудовоангажираните лица обучението може да повиши уменията им и да им помогне да увеличат максимално своя принос, например чрез менторство на по-млади работници. Проектите за обучение през целия живот дават на всички работници възможности за повишаване на техните умения и компетенции, като помагат за увеличаване на трудовия живот и за стимулиране на социална и финансова независимост.

Много проекти по линия на ЕСФ убеждават МСП и мениджъри с по-традиционни разбирания да наемат млади хора с предприемачески умения за нови фирмени дейности — за внасяне на иновации с нови дизайни, нови технологии и нови пазари за износ.

Предлага помощ, за онези, които се нуждаят

Въпреки че Европа е един от най-проспериралите региони в света, 16% от гражданите на континента живеят в бедност — близо 80 милиона души. Много от тях са безработни, твърде обезсърчени, за да търсят работа, или принадлежат към групи в неравностойно положение. Тук се включват самотни родители, полагащи грижи за деца; хора с увреждания, в чиито възможности работодателите се съмняват; имигранти, пристигнали наскоро и с лоши езикови умения; и малцинства, като ромите, които са изправени пред явна дискриминация. Въпреки че системите за социално подпомагане правят много за облекчаване на това положение, по-добро решение за много хора е пътят към заетост и независимостта и социалните придобивки, които работата предлага.

Всяка година проекти по линия на ЕСФ помагат на около 400 000 лица с увреждания, често се работи с потенциални работодатели за намиране на гъвкави решения, като например адаптиране на работни места или създаване на социални предприятия, които да предлагат на кадрите с увреждания работни места, индивидуално пригодени спрямо техните увреждания. ЕСФ помага на имигрантите, търсещи работа, чрез подобряване на езиковите им умения и признаване на техните квалификации. Приоритизирането на перспективите за по-добра работа на ромите е начин за задълбочаване на тяхната интеграция в европейските общества чрез решаване на въпроси, свързани с образованието, заетостта, равенството между половете, здравеопазването и др.



По-всеобхватното предоставяне на грижи за деца върви ръка за ръка с по-високата заетост сред жените — като показва важната роля, която учрежденията за детски грижи може да играят за увеличаване на възможностите за започване на работа на жените.

От 11-те милиона души, на които ЕСФ помага всяка година, 900 000 са имигранти или от етнически малцинства, като например ромите.

Подкрепата за работещи жени е друг приоритет. Много дейности увеличават достъпа до учреждения за детски грижи, за да позволят на представителите на нежния пол да се върнат на работа по-бързо. Други насърчават жените да придобиват технически и ИТ умения, като по този начин откриват пред тях нови възможности; или ангажират успешни бизнес дами да работят като ментори за жени, които желаят да започнат свой собствен бизнес. Всяка година ЕСФ помага на 5,7 милиона жени да подобрят своите перспективи за работа.

Насърчаване на предприемачи и създаване на работни места



Предприемачеството е особено важно, тъй като то създава работни места за хората. От близо 23-те милиона предприятия в Европа 99% са малки бизнеси и на тях се дължат всеки две от три работни места в частния сектор. Ето защо ЕСФ подкрепя предприемачеството. Има и още нещо: оказването на помощ на хора в неравностойно положение за започването на бизнес помага за тяхната самостоятелност — така че има и значителни социални ползи. В определеното „предприемач“ се включват много хора: майка, която желае да започне онлайн бизнес от дома си; опитен имигрант декоратор, който иска да създаде малко дружество и да наеме няколко свои приятели; или група учени, които желаят да пуснат нова технология на пазара. За всички тези хора ЕСФ предлага много възможности, като например обучение по управление, менторство и даване на насоки относно формалностите по започване на бизнес и ранния етап на функционирането му, обучение за служители, достъп до мрежи от други предприемачи и подкрепа за износ и интернационализация, ако е необходимо.

Подкрепата от ЕСФ не включва само обучения и насоки. Получаването на достъп до капитал — кредити за малък бизнес в подкрепа на ранния етап на даден бизнес — е основен проблем за много нови предприемачи. Търговските банки често пъти ги считат за твърде рискови за кредитиране. В отговор на това много проекти на ЕСФ предлагат микрокредити за малки предприемачи. Тези проекти за микрофинансиране могат да са ограничени до определен регион или да са насочени към определени групи, като например имигранти или млади хора. Противоположно на това на европейско равнище механизъмът за микрофинансиране „Прогрес“ работи с доставчици на микрокредитиране в държавите-членки и предлага кредити на стойност до 25 000 евро на предприемачи и нови бизнеси в целия Европейски съюз.

ПРАКТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

Кой може да получава финансиране от ЕСФ?

Финансиране по линия на ЕСФ може да бъде получено от държавите-членки и регионите. Брюксел не финансира пряко проекти по линия на ЕСФ. Програмите на ЕСФ се осъществяват посредством отделни проекти, които се управляват от участващите организации, които могат да бъдат различни видове, като например публични администрации, дружества, неправителствени организации и социални партньори, активни в сферата на заетостта и социалното приобщаване. Заин-

тересованите организации следва да се свържат с управляващия орган на ЕСФ в тяхната държава или регион.

Откъде идва финансирането на ЕСФ?

Финансирането по линия на ЕСФ идва от бюджета на Европейския съюз и се осигурява чрез национални вноски. ЕСФ съставлява над 10 % от общия бюджет на ЕС. За периода 2007—2013 г. бюджетът на ЕСФ възлиза на 75 милиарда евро, или близо 10 милиарда евро на година.



КАКВО Е БЪДЕЩЕТО НА ЕСФ?

През периода 2014—2020 г. ЕСФ ще продължи да бъде основният инструмент на ЕС за инвестиране в човешки капитал. ЕСФ ще осигурява конкретна помощ на хора, които трябва да си намерят или да запазят настоящата си работа. Чрез образование и обучение той ще допринесе за насърчаване на конкурентна европейска работна сила. ЕСФ ще положи усилия за преодоляване на бедността и социалното изключване сред уязвимите групи, например нискоквалифицирани лица, етнически мал-

цинства — като например ромите — възрастните хора, самотните родители или мигрантите. Накрая той ще насърчи създаването на институционален капацитет. За да се увеличи въздействието на тези мерки, подкрепата ще бъде концентрирана върху ограничен брой приоритети в съответствие с Европейската стратегия за растеж и работни места и върху съвместни усилия за преодоляване на въздействията на икономическата криза.

Европейска комисия

Европейският социален фонд: инвестиции в хората – Какво представлява той и кои са сферите му на дейност?

Люксембург: Службата за публикации на Европейския съюз

2012 г. — 8 стр. — 14,85 × 21 cm

ISBN 978-92-79-23798-0

doi:10.2767/63450

КАК ДА СЕ СДОБИЕМ С ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС?

Безплатни публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- от представителствата или делегациите на Европейския съюз. Можете да получите координатите им, като посетите следния адрес: <http://ec.europa.eu> или като изпратите факс на следния номер: +352 2929-42758.

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Платени абонаменти (например годишните издания на сериите на *Официален вестник на Европейския съюз*, *Сборника съдебна практика на Съда на Европейския съюз*):

- чрез някой от търговските представители на Службата за публикации на Европейския съюз (http://publications.europa.eu/others/agents/index_bg.htm).

Тази брошура представя Европейския социален фонд: определя какво представлява той и кои са сферите му на дейност; описва как дейностите на ЕСФ помагат на много групи хора от цяла Европа да придобият нови умения и да подобрят своите перспективи за намиране на работа.

В допълнение към тази брошура има серия от 27 листовки за държавите, по една за всяка държава-членка на ЕС. Те предоставят специфична за държавата информация за приоритетите и програмите за финансиране от ЕСФ и използват примери с реални проекти, за да илюстрират как финансирането по линия на ЕСФ подобрява заетостта и социалното приобщаване.

За да научите повече за Европейския социален фонд и за неговата дейност по отношение на европейските граждани, и по-конкретно във вашата държава, посетете уебсайта на ЕСФ: <http://ec.europa.eu/esf/>

